

lüzumlu teminat müesseselerini tespitiye çalışıyor. Fakat her şeyin anayasa ve diğer teminat müesseseleri ile halledileceğini zannetmek hatalı bir görüştür. Demokrasi rejimi de bütün teminatlarına rağmen insanla ikbâl bulur ve yine insanla çöker. Bu sebeple şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da gerek fertlere ve gerekse cemiyetlere ve bilhassa meslek gruplarına büyük uyarma vazifeleri düşmektedir. Çoğumuz devlet müesseselerinde çalışmaktayız ve bu itibarla yapılan yanlış işlere herkesten evvel vukuf peyda etmekteyiz. Binaenaleyh yine herkesten evvel uyarına vazifesi de bizlere düşer. Eski fetva-

cıların çoğu yine yerlerinde oturmaktadırlar. Bunlar, eski idarecilere olduğu gibi yeni idarecilere de fetvalar vermekte devam edeceklerdir. Bunların mühendisliğe sığmayan fetvalarını haber alınca gerekli müdahaleyi yaparsak yeni rejime karşı en büyük vazifemizi yerine getirmiş oluruz. Çünkü yeni idare büyük bir hüsnüniyetle hareket etmekte ve idare mekanizmasını lâıkiyle tanımadığı için de bu fetvacılar yerlerinde kalmaktadırlar. Bu ıyı niyetin istismarına mani olmak ta yine medeni cesaret sahibi meslektaşlara düşmektedir. Haydi gayret!

Sanayi Bakanından Dileğimiz..

Ahmet Suzi ÖRNEKOL
Y Müh - E I E

Bugün millet ve ordunun elele başardığı inkilâp hareketinin üçüncü haftasını idrak etmiş olmamıza rağmen, 27 Mayıs sabahının erken saatlerinde duyduğumuz sevinç ve heyecanı halâ muhafaza etmekteyiz. Her geçen gün yapılan açıklamalardan memleketin nefeci akibetlere doğru sürüklenmekte olduğunu daha yakından anlıyor ve bu güne kavuşmuş olmanın saadetini bir kat daha fazla hissediyoruz.

İktisadî politikada bugüne kadar takip edilmekte olan sakat ve dümiensiz gidişe bir son verileceği, bundan böyle yeni yatırımların inceden inceye tetkik ve etüt edilerek gayn iktisadî ve mevsimsiz projelere kat'iyen yer venlmeyeceği gibi meslek içinde ve dışındaki herkesi ötedenberi özlediği düzenli bir yola girilmiş olduğunu görmek bizleri, memleketin geleceği hesabına çok ümitlendirmiş bulunmaktadır. İnkilâp hükümetimizin yarattığı bu iç ferahlatıcı ortam içinde şimdi her Türk vatandaşına düşen vazife, kendi iş muhitinde bulunduğu mevki'in mes'uliyet çerçevesi içinde yapılan çalışmalara yeni bir imanla sarılması ve bir çeki düzen vermesidir. Bu sarıtların yazarı, enerji işlerimizde, senelerdir süregelmekte olan ve ehemmiyeti hakkında kimsenin tereddüt etmediği bir mes'eleyi sayın bakanın gözleri önüne sermenin ve ondan artık bu tefessüh etmiş yaraya sür'atle bir neşter vurmasını istemenin bir memleket davası olduğu kanaatindeyimdir.

Bilindiği üzere enerji işlerimizin idaresi halen çok dağınık ellerde bulunmaktadır. Muhtelif tarihlerde çıkarılan kanunlarla ku-

rulan müesseselerin herbiri enerji sahasında hemen hemen aynı derecede yetki ve vazifelerle tanzif edilmişlerdir. Bugün Etibank, D. S. İ, İller Bankası, E. İ. E ve Enerji Dairesi gibi bellibaşlı teşekküllerin fiilî çalışma durumlarına ve bilhassa merkez mühendislik teşkilâtlanma şemalarına bir göz atılırsa, bu müesseselerin hemen hemen hepsinde birer plânlama ve birer proje büroları bulunduğu; görmek kabildir. Bunların dışında belediye elektrik işletmeleri de başlı basma bir mevzudur. Enerji işlerinin bir monopol tarafından idaresinin memleket için çok lüzumlu olacağı esbabı mucibesıyla son yıllarda TEK (Türk Elektrik Kurumu) kanun tasarısı meclise sevk edilmiş ve fakat bilinmeyen bazı sebeplerle aynı tasan sabık hükümet tarafından geri alınmıştı. Bu geri alınışta gizlenen sebeplerin memleket menfaatini değil bazı zümre menfaatlerini haleldar eden sebepler olduğu hakkında teknik adamlarda bir umumî kanaat vardır. İnkilâp hükümetimizin, memleketin ana davalarını halledebilmek için bile yeter uzunlukta bir zamana sahip olmadığını idrak ediyor ve bu bakımdan Türkiye'nin enerji politikasında atılması gereken büyük adımların ancak seçimlerden sonra kurulacak yeni hükümetlerce ele alınabileceğini kabul ediyoruz. Fakat burada ortaya atmak istediğimiz dert ne bir kanun teklifine ihtiyaç gösterir ve ne de uzun çalışmaları, etütleri icabettirir cinsten bir mevzu değildir. Mes'ele, sanayi vekâleti bünyesinde bulunan ve Türkiye'nin enerji işlerinde hemen hemen aynı yetkilerle teçhiz edilmiş görünen iki dairenin durumudur.

Türkiye'deki bütün elektrik mühendisleri ve enerji ile ilgili olanların hepsi bilirki bu iki daire arasında yaptıkları işler bakımından, kanunun yüklediği vecibeler bakımından büyük farklar yoktur. Bunlardan birisi 1935 de özel bir kanunla kurulmuş olan Elektrik İşleri Etüt İdaresi, diğeri de 1956'da Sanayi Bakanlığı kanunu ile teşkilâtlanan Enerji Dairesi'dir. E. İ. E. İdaresi kuruluş kanununun yüklediği vecibeleri yerine getirmek maksadıyla memleket enerji kaynaklarının (bilhassa hidrolik) araştırılması, ortaya çıkarılması ve ön projelerinin hazırlanması işini yürütürken bir iki ufak sürtünmeler hariç, umumiyetle Enerji Dairesi veya başka bir teşekkül ile çatışmak durumuna düşmemektedir. Sadece, hazırlanan ön projelerin tasdiki mevzuunda devamlı olarak anlaşmazlık ve mücadele sürüp gitmektedir. E. İ. E. İdaresi mensuplarına göre hazırlanan projelerin, aynı yetkileri haiz enerji dairesinde tasdik ettirilmesinde ne teknik bir faide ve ne kanunî bir mecburiyet vardır. Fakat Enerji Dairesi ise bu görüşün tamamen aksi kanaatındadır. Ve bu durum, her projede yüzlerce defa tekrarlanmakta, her iki idarede çalışan teknik elemanların zamanlarını boşa harcamalarını ve işrandımının düşmesini intaç etmektedir.

E. İ. E. nin diğeri önemli faaliyeti, Türkiye'de mevcut bütün elektrik işletmeleri hakkında istatistikî malûmat toplamasıdır. Çok şükürki su rasat istasyonları mevzuunda olduğu gibi istatistik toplama mevzuunda da enerji dairesiyle dublikasyonda değildir.

E. İ. E. nin en önemli çalışma sahası şüphesiz memleket elektrifikasyon plânlama ve projelerinin yapıldığı plânlama ve proje koluna ait işlerdir. Diğeri, enerji kaynak etütleri, istatistikler ve yük etütlerinin hepsi memleket elektrifikasyon plânlarının hazırlanması için lüzumlu malzemeyi teşkil ederler. İşte enerji dairesiyle asıl dublikasyon da esasen plânlama işlerinde zuhur etmektedir. Her iki teşekkül- de bu işlerin ancak ve ancak kendi yetkisi dahilinde olduğu iddiasında aynı mevzulâr iki tarafta da etüt edilmekte, vekilin iklim şartlarına uygun olarak neticede bir plânlama işi ya enerji dairesinin veya E. İ. E. nin zaferiyle neticelenmekte ve bu açık-gizli mücadele senelerdir böylece sürüp gitmektedir. Bir tarafın, hâdiselerin neticesine **şer** oluşu, müstakbel işlerdeki tutumluna **tmekte** ve karşılıklı çelme takmalar hepimizi üzmektedir, üstelik E. İ. E.

D nin, hükümetin elektrifikasyonda yegâne salâhiyetli uzvu **bul** edilmiş bir kanun, **anlık** emri de olmadığı

cihete, Etibank, D. S. İ. veya İller Bankası gibi inşacı müesseseler yapacakları işlerde kendilerini hazırlanan plânlamalarla bağlı saymamakta ve çok defa bildiğini yapabilmektedir. Halbuki, E. İ. E. veya Enerji Dairesi gibi hükümet plânlama müesseselerinin, bir hizmetin ifasını düşünürken mevzuu yalnız, bir müessese yönünden değil bütün memleketi ihata eden genişlikte ele aldıkları ve bu yönden düşünmekle ortaya çıkan plânların memleket bünyesine daha yararlı olacağını insaflı bir mantık elbette kabul edecektir. Devlet idaresinde böylesine lüzumsuz ve gayesiz bir didişmenin kime faide vereceğini kestirmek güçtür. Bir taraftan 40/50, diğeri tarafta 10 - 15 kişilik, her biri ayrı ayrı bu memleket için birer kıymet ifade eden müthassis ve teknik elemanların emekleri, bu kor döğüşü yüzünden heba olmakta devam etmektedir. Arada paylaşamayacak olan nedir? Teknik elemanın azlığından acı acı şikâyet edilen memleketimizde, teknik gücümüzü böylesine israfı sürükliyen hiçbir zaruret tanımıyoruz. İyi ve müsbet niyetlerle, hertürlü israfı ve plansızlığı önlemeye çalışmayı esas alarak işbaşına gelen yeni hükümetin sayın sanayi vekilinden bu derde parmak basmasını dilemek bizim için hem bir vazife ve hem de bir hak olsa gerektir. Nâçiz kanaatimiz şudurki bu iki dairenin olduğu şekilde ayrı ayrı muhafaza edilmesine artık bir son verilmelidir. Adı ne olursa olsun, Sanayi Bakanlığının altında Türkiye'nin enerji işlerinin idare edildiği ve plânlamaların yapıldığı bir tek teşekkül lüzumludur. Bu iki daireyi uygun bir formül altında birleştirmek veya tek bir daire şeklinde çalıştırmakta memleketin büyük kazancı olacaktır. Eski devirde bunları yazmanın faide vermeyeceğini bildiğimiz için ortaya çıkmadık. Fakat yeni ortamda tenkitlerin müsamaha ile karşılanacağı, doğru görülen hususların yerine getirilmesi hususunda gayret sarfedüleceğine inanmamız için bütün şartlar mevcuttur. Yazımı bitirmeden önce bir noktayı da açıklamakta faide mülâhaza etmekteyim. Bu satırların yazarı yukarıda bahis mevzuu edilen müesseselerden birisine müntesip olmakla beraber görüşlerinde taraf tutmama ve şahsiyat yapmamaya gayret göstermiştir. Samimî arzumuz bir düzensizliğin ortadan kaldırılması ve tek bir bünye altında iyi bir vazife taksimi yapılmak suretiyle teşkil olunacak kuvvetli bir teknik kadronun tam randımanla memleket hizmetine girdiğini görmekten ibarettir.